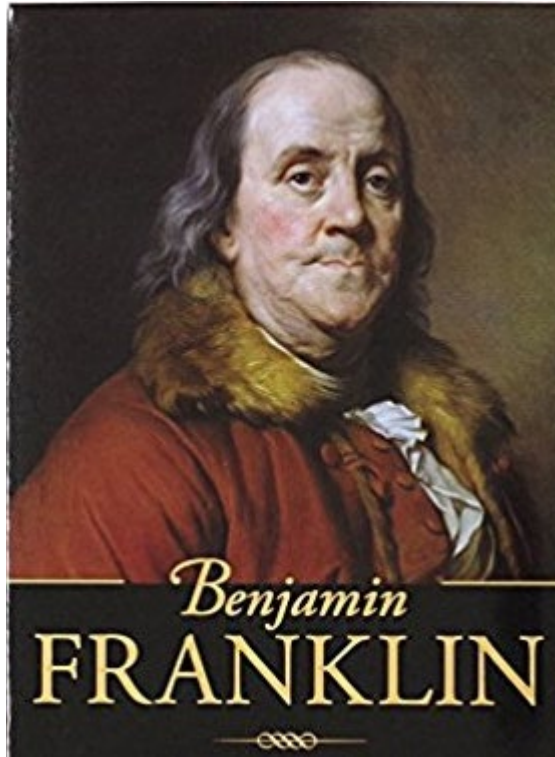

Successieplanning : fiscale & familiale aspecten

Verstandig (st)erven

*“Niets is zeker, behalve de dood
en de belastingen”*

(Benjamin Franklin)

De successietarieven :

Hoe duur is erven in ons land?

Vlaanderen (nieuw sinds 1 september 2018)

SCHIJVEN	Tarief in rechte lijn, tussen echtgenoten en tussen samenwonenden
0,01 EUR tot 50.000 EUR	3 %
50.000 EUR tot 250.000 EUR	9 %
daarboven	27 %

SCHIJVEN	Tussen broeders en zusters	Tussen anderen	
0,01 EUR tot 35.000 EUR	25 %	25 %	
35.000 EUR tot 75.000 EUR	30 %	45 %	
daarboven	55 %	55 %	

Successierechten op de Vlaamse en de Brusselse gezinswoning?

Wie geniet in Vlaanderen van de vrijstelling?

1. Langstlevende echtgeno(o)t(e)
2. Samenwonende “partner” (wettelijk of feitelijk)

Bijkomende voorwaarden voor samenwoners

- Feitelijke: - **3 jaar** samenwoning vereist om van vrijstelling te genieten
- **1 jaar** samenwoning vereist om van verminderde tarieven te genieten.

Wettelijke en feitelijke: bloedverwant in rechte lijn (en fiscaal gelijkgestelde) uitgesloten

Nieuw: vrijstellingen sinds 1 september 2018

1. Langstlevende echtgeno(o)t(e) of samenwonende partner:

- (!) een nieuwe voetvrijstelling op maximaal de eerste 50.000 euro van de netto-verkrijging van **roerende goederen**

2. voor kinderen jonger dan 21 jaar die beide ouders verloren hebben

- een volledige vrijstelling voor de verkrijging van (een deel van) de gezinswoning van de overledene + een voetvrijstelling op maximaal de eerste 75.000 euro van de netto-verkrijging van roerende goederen.

Andere belangrijke wijziging: nieuwe erfenissprong: ouders die een nalatenschap aanvaarden kunnen de waarde van deze nalatenschap (of een deel ervan) onder bepaalde voorwaarden, binnen het jaar belastingvrij schenken aan hun kinderen.

Wie geniet in Brussel van de vrijstelling op de gezinswoning?

1. Bloedverwanten in rechte lijn (en fiscaal gelijkgestelde) eveneens uitgesloten.
2. Verschil met Vlaanderen: feitelijke samenwoners komen niet in aanmerking!
3. In Brussel hebben de erfgenamen in rechte lijn recht op verlaagde tarieven

OPGELET!

→ Sinds 01.06.2012

de “Anti-Rechtsmisbruikbepaling”

Kan successieplanning nog?

- JA !
- .. Maar wees voorzichtig en laat u adviseren door uw notaris
- “zwarte lijst” van de fiscus
- Toets van de “constructie” met de (historische) fiscale doelstelling van de wet
- Eventueel niet fiscale motieven expliciet inroepen

In goede en kwade dagen...

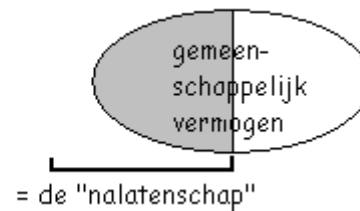
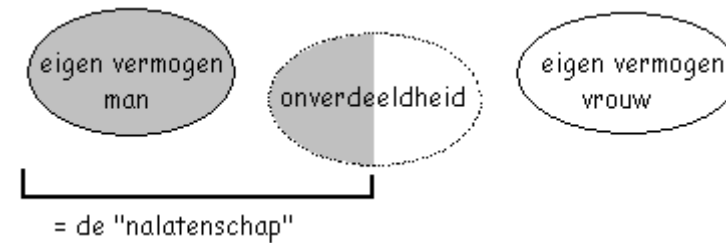
Planning via **HUWELIJKSCONTRACT**

U bent gehuwd: wie erft wat?

- Langstlevende echtgenoot: VRUCHTGEBRUIK op de ganse “nalatenschap”
- De kinderen: de BLOTE EIGENDOM op de ganse nalatenschap
- Indien geen kinderen dan erft de langstlevende echtgenoot:
 - De gemeenschap en/of de onverdeelde goederen: in VOLLE EIGENDOM
 - De eigen goederen: in VRUCHTGEBRUIK

Samenstelling van de "NALATENSCHAP" in elk van de huwelijksstelsels

Tip:

Breng eigen goederen in de huwelijksgemeenschap in

Inbreng eigen goederen in gemeenschap

- **Nut ?**

- 1) Fiscale **besparing** inzake **successierechten**: optimale spreiding over toekomstige nalatenschappen van beide echtgenoten
- 2) Ingebrachte goederen kunnen voorwerp worden van **“keuzebeding”** rond huwgemeenschap (erfrecht LLE niet noodzakelijk beperkt tot VGB)

Quid fiscale inbrengkost ? = verwaarloosbaar = 50 €

(zowel voor roerende als onroerende goederen)

Tip: schrap uw “langst leeft al heeft”-clausule

Schrapping van de langst-leeft-al-heeft-clausule

- Komt vaak voor in oudere huwelijkscontracten (zgn. “**verblijvingsbeding**”)
- = ganse gemeenschap in volle eigendom naar LLE
- In principe OK (LLE is alleen “baas” over alles)
- Echter **Fiscaal zware taxatie**
 - Reden : art. 2.7.1.0.4 VCF (“fictiebepaling”)
 - Hou ook rekening met 2de taxatie in latere erfenis van LLE

Tip: gun uzelf het comfort van een “keuzebeding”

Keuzebeding

- De “*bestseller*” in de hedendaagse notariële praktijk
- ***Wat ?***
 - Een soort “Chinees menu”
 - LLE kiest NA het overlijden vrij welke goederen hij / zijn naar zich toetrekt uit de gemeenschap (in volle eigendom dan wel slechts in vruchtgebruik)
 - = m.a.w. erfrecht “à la carte”

Keuzebeding (vervolg)

- Keuze zal afhangen van:
 - Behoeften inzake levensstandaard & financiële noden / prioriteiten
 - Al dan niet behoefte aan vrij beschikking over erfgoederen (zijn “goesting doen”)
 - Relatie met de kinderen (is die goed of slecht ?)
 - Het fiscale plaatje (perfecte fiscale optimalisatie mogelijk => o.a. inzake Vlaamse vrijstelling gezinswoning, (eventueel in combi met testament)

Planning in stelsels van SCHEIDING van goederen :

1. Toevoeging van een beperkte gemeenschap (**“TIGV”**)
2. Inlassing van een **beding van verrekening van aanwinsten**
3. Techniek van de wederzijdse schenking
(zie bespreking deel schenkingen)

Tip :

Pas in 2de huwelijk of bij 1ste huwelijk met kinderen uit vorige relatie de Wet Valkeniers toe

Huwelijk met kinderen uit vorige relatie

- = Oplossing voor kinderen uit vorige relatie bij later huwelijk !
- Echtgenoten kunnen onderling “een regeling treffen” (lees: de stiefouder “onterven”)
- Hoe ver men in de onterving wenst te gaan bepaalt men **vrij**, maar er geldt een **minimum**:
 - recht van bewoning en gebruik van de inboedel voor **min. 6 maanden** na overlijden van de huwelijkspartner (sinds 1 september 2018)
 - = nog minder dan vruchtgebruik!
- Wederkerigheid niet vereist
- Bij huwelijkscontract of n.a.v. wijziging van huwelijkscontract
- Testament / schenking i.v.v. LLE blijven mogelijk

Ongehuwd samenwonen: erft mijn partner?

- Geen trouwboek ...
... geen erfrecht?

Erfrecht van de ongehuwde partner

- Wettelijke samenwoning *versus* feitelijke samenwoning
- Geen automatisch erfrecht voor feitelijke samenwoner: self-service = must !
- ***Hoe erfrecht organiseren ?***
 - Testament
 - Levenslange huur
 - Levensverzekering
 - Tontine / beding van aanwas
 - Aankoop op naam van de partner
 - Gesplitste aankoop VGB/BE

- Wet 28 maart 2007 tot regeling erfrecht wettelijke langstlevende partner
- Sindsdien wel beperkt erfrecht maar enkel voor wettelijke (!) samenwoner
- Vruchtgebruik op woning + huisraad
- **Geen beschermd reservatair erfrecht !**
- Niet zo zeker => einde wettelijke samenwoning = einde automatisch erfrecht

Tip : geef bevelen van uit je graf ...

Successieplanning via **testament**

Wettelijke reserve & beschikbaar deel

- Geen absolute vrijheid bij opmaak van testamenten !
- Bepaalde erfgenamen zijn wettelijk beschermd: de **“reservataire erfgenamen”**
- Men beschikt slechts vrij over het **“beschikbaar deel”**
- **Wie & hoeveel ? Is veranderd sinds 1 september 2018!**
 1. De “kinderen”
 2. De langstlevende echtgeno(o)t(e)

Wettelijke reserve & beschikbaar deel

- Grote wijziging vanaf **1 september 2018** (nieuw erfrecht)
- De regels met betrekking tot de omvang van de reserve van de kinderen en de ouders wijzigt!

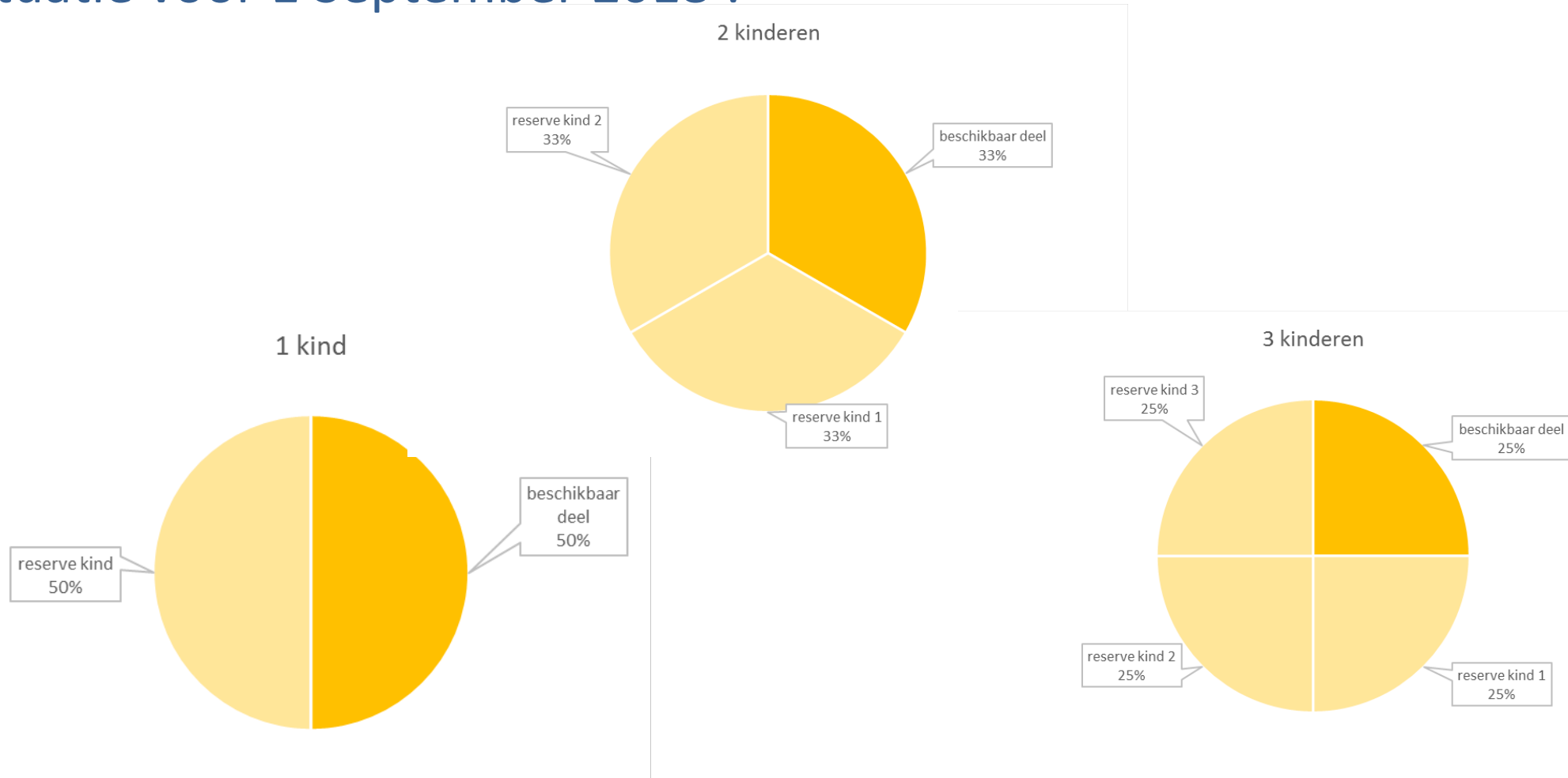
Wettelijke reserve & beschikbaar deel (vanaf 1 september 2018)

KINDEREN:

- Ongeacht het aantal kinderen, zal men over **minstens de helft** van zijn vermogen mogen beschikken → **meer vrijheid** om te schenken en te legateren zonder de reserve van zijn kinderen aan te tasten
 - interessant voor bv. nieuw-samengestelde gezinnen

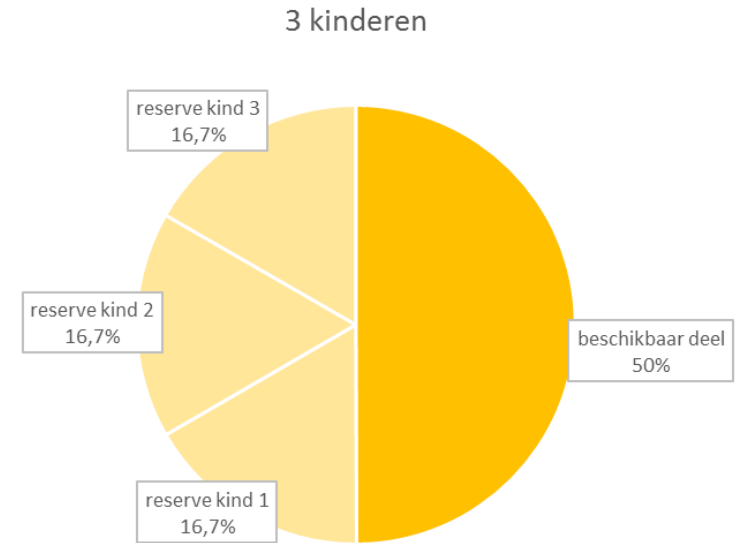
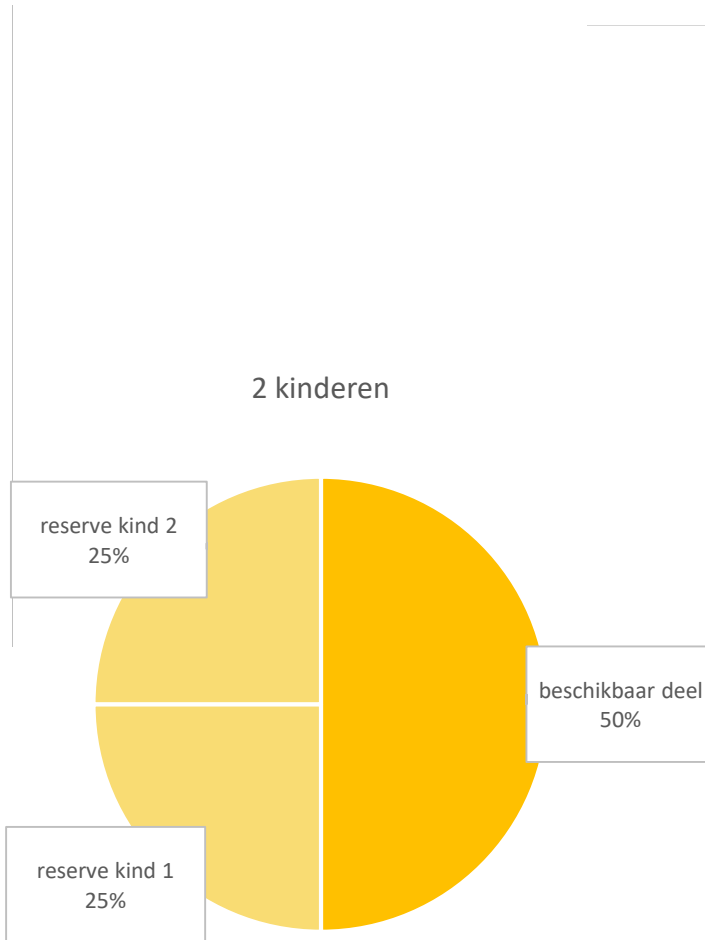
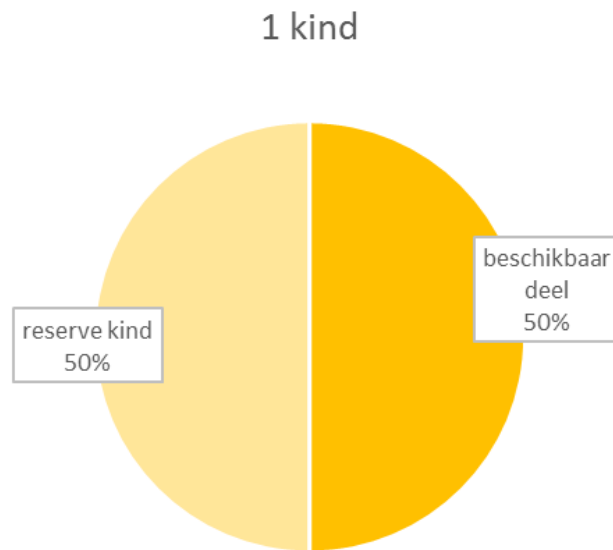
Wettelijke reserve & beschikbaar deel kinderen

situatie vóór 1 September 2018 :

Wettelijke reserve & beschikbaar deel kinderen

situatie sinds 1 september 2018

Wettelijke reserve & beschikbaar deel

(sinds 1 september 2018)

OUDERS:

- Ouders behouden hun erfrecht, maar ze hebben **géén reserve** meer.
- Gevolg? Partners (ook feitelijk samenwonende partners) kunnen hun vermogen vrij schenken en legateren aan iemand naar keuze **zonder dat de ouders aanspraak kunnen maken op “hun” deel.**
- De nieuwe wet voorziet wél in een onderhoud voor behoeftige ouders

Erfovereenkomsten: familieruzies vermijden

PRINCIPE: het maken van een erfovereenkomst BLIJFT verboden.

MAAR sinds 1 september 2018:

- de uitzonderingen op dit principe zijn uitgebreid
- globale erfovereenkomsten en punctuele erf-overeenkomsten zijn mogelijk.

Opgelet: niet alles kan zomaar via een erfovereenkomst!

Erfovereenkomsten: familieruzies vermijden

Globale erfovereenkomst: één of beide ouders met al hun kinderen (en eventueel ook kleinkinderen en stiefkinderen) overleggen en gaan op zoek naar een “fair” evenwicht tussen de kinderen; een soort van globaal “akkoord” over de later behandeling in de nalatenschap, van de schenkingen en voordelen die hun kinderen hebben ontvangen.

Voorbeeld: situatie van een kind dat een schenking kreeg versus kind dat van dure studies heeft kunnen genieten.

Erfovereenkomsten: familieruzies vermijden

Punctuele erfovereenkomst: overeenkomsten die het voor toekomstige erfgenamen mogelijk maken bepaalde beslissingen te nemen over **specifieke aspecten** van een schenking of een erfenis.

Bv. Een waarde 'vastpinnen' aan een schenking

Bv. Afstand nemen van de vordering tot inkorting = aanvaarden dat zijn reserve aangetast wordt.

Erfovereenkomsten: familieruzies vermijden

Erfovereenkomsten = grote impact op het vermogen van de erfgenamen

→ Om de partijen te **beschermen: streng formalisme**

partijen krijgen eerst een ontwerp van de erfovereenkomst en pas na één maand mogen ze de erfovereenkomst ondertekenen. Deze termijn laat de ouders en kinderen toe om op **doordachte** en **serene** wijze afspraken te maken.

Tip : speel haasje over met je kinderen

“Dood”simpele - oplossing :

- **Essentie** = doorbreken van progressiviteit van de successierechten
- **Hoe ?** Aanstelling maximaal aantal erfgenamen door een deel van uw vermogen rechtstreeks via testament aan uw kleinkinderen over te maken
- = **“Generation skipping”** (overslag van generatie)

“generation – skipping” of het overslaan van een generatie

Op twee manieren:

- Door het **verwerpen van de nalatenschap door een kind** in het voordeel van zijn eigen kind (kleinkind van de erflater) = initiatief bij de verwerpende OUDER van het kind.

Het kind verwerpt zijn volledige nalatenschap. Zijn eigen kind komt dus in aanmerking om te erven van zijn grootouder. Sinds 1 september 2018: fiscaal interessanter: mogelijkheid om erfenis te aanvaarden en dan een deel belastingvrij te schenken!

- Door een **“ik – opa” testament** op te stellen = initiatief bij de GROOTOUDER kinderen worden als algemeen legataris aangeduid in een testament onder last dat ze een bepaald bedrag uitkeren aan hun eigen kind.

Tip : verdien uw hemel met duolegaat

Cijfervoorbeeld DUO-LEGAAT :

- **GEEN duo-legaat**

Jos

€ 25.000

vriend Jan

nalatenschap Jos	te betalen door Jan	Jan ontvangt netto
€ 25.000	€ 6250 (25%)	18.750€

Cijfervoorbeeld DUO-LEGAAT :

- WEL duo-legaat

Jos

€ 15.000
 Vrij van successierechten

vriend Jan

Jan	bruto	successierechten	netto
	€ 15.000	0	€ 15.000
Rode Kruis	bruto	successierechten*	netto
	€ 10.000	€ 4.600 *	€ 5.400
Totaal successierechten		€ 4.600	

* € 15.000 x 25% = € 3.750

€ 10.000 x 8,5% = € 850 (nieuw tarief 2014)

SCHENKING ALS MIDDEL VAN SUCCESSIEPLANNING...

Tip : geef weg zonder kopzorgen

De kopzorgen van de schenker :

- **Het Ferrari-syndroom**
- **Het Naaktheids-syndroom**
- **Het Baron-syndroom**
- **Het Heksen/Frankensteen-syndroom**

De remedies :

- ontbindende voorwaarde
- vervreemdingsverbod
- beheersmandaat (minderjarige)
- voorbehoud vruchtgebruik
(enkel bij notariële schenking mogelijk !)
- last (bv. vaste jaarlijkse “return”,
lijfrente, onderhoudsplicht)
- verbod inbreng huwelijksgemeenschap

Invloed van schenkingen op de erfenis

- In principe als ‘voorschot op de erfenis’
- Schenkingen moeten in principe in rekening worden gebracht : **verrekend worden met het erfdeel** van het begunstigde kind.
- **HOE? Sinds 1 september 2018: nieuwe regels!**
=> in waarde. Welke waarde? De waarde op het moment van de schenking geïndexeerd tot het moment van het overlijden!

Indexering van schenkingen tot het moment van overlijden

Kan soms onbillijke gevolgen hebben!

Bv. Schenking van een geldsom

na 20 jaar wordt het bedrag geïndexeerd. Aangezien de schenking ingebracht moet worden in de nalatenschap zal dit een invloed hebben op het erfdeel van de erfgenamen...

Situatie vroeger: erfdeel van de erfgenaam – schenking

*Situatie vandaag: erfdeel van de erfgenaam – schenking +
indexering! = erfdeel krimpt!*

Belang van de akte van behoud! (tot en met 1 september 2019!)

SCHENKINGSRECHTEN

Sinds 1 juli 2015:

vereenvoudiging, vergroening en verlaging van de Vlaamse onroerende schenkbelasting

- **Vereenvoudiging** : van 4 tariefcategorieën naar 2
- **Vergroening** : gunstmaatregel voor wie het geschonken goed renoveert en de energie-efficiëntie van de woning verbetert
- **Verlaging** : 9 tariefschijven worden herleid tot 4, ongeacht de categorie van begunstigde

→ **Schenking van onroerende goederen is veel voordeliger geworden!**

De Vlaamse schenkbelasting ONROERENDE GOEDEREN nieuwe tarieven

Eengemaakte schalen	Tarief rechte lijn en partners	Tarief niet rechte lijn
0 - 150.000	3%	10% (9%)
150.000 - 250.000	9% (6%)	20% (17%)
250.000 - 450.000	18% (12%)	30% (24%)
Boven 450.000 EUR	27% (18%)	40% (31%)

Aanzienlijke verlaging? Vb. Schenking van een woning twv 220.000 euro:

- Schenkingsrechten voor 1 juli 2015 : 21.225 euro
- Schenkbelasting vanaf 1 juli 2015 : 10.800 euro

EEN ONROEREND GOED SCHENKEN OF IN DE ERFENIS LATEN ZITTEN?

Wanneer kan een onroerend goed schenken voordelig zijn?

- **Wanneer het gaat om een schenking/erfenis aan “verdere” familie;**
=> de successietarieven “vreemden” zijn hoog! De schenkingstarieven zijn veel lager voor deze categorie van personen. De notaris zal meer informatie kunnen geven over de vraag **“schenking versus testament”**
- **Wanneer er sprake is van een tweede woning: een onroerende schenking is zeker de moeite waard**
- **Wanneer er sprake is van één “enige” woning: een schenking kan de moeite waard zijn
=> informeer je bij de notaris.**

De notaris zal alle fiscale en burgerrechtelijke aspecten van de schenking bekijken

**EEN ONROEREND GOED SCHENKEN OF IN DE ERFENIS LATEN
ZITTEN?**

Situatie bij kinderen

Successietarieven

SCHIJVEN	Tarieven "in rechte lijn"
0,01 EUR tot 50.000 EUR	3 %
50.000 EUR tot 250.000 EUR	9 %
daarboven	27%

Schenkingstarieven

SCHIJVEN	Tarieven "in rechte lijn"
0,01 EUR tot 150.000 EUR	3%
150.000 EUR tot 250.000 EUR	9%
250.000 EUR tot 450.000 EUR	18 %
Boven de 450.000 EUR	27%

EEN ONROEREND GOED SCHENKEN OF IN DE ERFENIS LATEN ZITTEN?

Situatie bij andere personen dan kinderen

Successietarieven

SCHIJVEN	Tussen broeders en zusters	Tussen anderen
0,01 EUR tot 35.000 EUR	25 %	25 %
35.000,01 EUR tot 75.000 EUR	30 %	45 %
daarboven	55 %	55 %

Schenkingstarieven

SCHIJVEN	Tarief “niet in rechte lijn” (dus iedereen behalve de (klein)kinderen, (groot)ouders...)
0,01 EUR tot 150.000 EUR	10%
150.000 EUR tot 250.000 EUR	20 %
250.000 EUR tot 450.000 EUR	30 %
Boven de 450.000 EUR	40 %

EEN VOORBEELD ERVEN VERSUS SCHENKEN
VAN EEN HUIS T.W.V. 150.000 euro

HYPOTHESE 1: we laten het huis in de erfenis van een kind

Schijf 1 (50.000 euro) wordt belast aan **3% = 1500 euro**

Schijf 2 (100.000 euro) wordt belast aan **9 % = 9000 euro**

In totaal betaalt men **10.500 euro erfbelasting.**

HYPOTHESE 2: we schenken het huis aan een kind

Schijf 1 (150.000 euro) wordt belast aan **3% = 4500 euro**

verschil: 10.500 – 4.500 = 6000 euro belastingbesparing

ROERENDE SCHENKING

De schenkingstarieven voor roerende goederen zeer laag (3% / 7%).

Heeft het nog zin te kiezen voor een belastingvrije gift (bv. handgift / bankgift)?

Of schenken we maar beter steeds via Belgisch notaris met betaling van het schenkingsrecht van 3% of 7%?

Troeven van de notariële schenkingsakte

- Juridische begeleiding door een deskundige in de materie
- Voorbehoud van vruchtgebruik is steeds mogelijk
- Via de betaling van de 3% / 7% koopt de schenker zijn “fiscale gemoedsrust” af
 - Definitieve afrekening met fiscus
 - Later geen successierechten meer te betalen door begiftigden, ook al sterft schenker binnen de 3 jaar

Belastingvrije handgift / bankgift / schenking via Nederlandse notaris

- **Voordeel:** geen schenkingsrecht want geen verplichte registratie
 - **Nadeel:** sterft de schenker binnen de 3 jaar => begiftigde moet toch nog successierecht betalen op het geschonken goed!
 - Dus: **RISICOPERIODE VAN 3 JAAR !**
 - Vooral interessant bij jonge leeftijd & goede gezondheid van schenker
- ⇒ **OPGELET** bij schenking met voorbehoud van vruchtgebruik
→ schenking via Nederlandse notaris zal **toch leiden tot het betalen van erfbelasting! (standpunt Vlabel)**

Erfbelasting vermijden?

Registreren en betalen van schenkbelasting!

“Gok”-schenkingen met fiscale “regularisatie-kit”

= Belastingvrije roerende schenking

(bank- & handgift)

= Hopen op goede afloop van 3-jaarstermijn

= Bij terminaal ziek worden binnen 3 jaar na schenking => nog snel schenkingsrechten betalen via regularisatie (zgn. “sterfbed-schenkingen”)

Waar zit het gok-element ? => plotse dood
(tenzij overlijdensverzekering !)

Dank voor uw aandacht!

Meer info bij uw notaris

NOTARIS.BE